

Målnummer:	UM12381-20	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2021-06-23		
Rubrik:	Fråga om förutsättningarna för att göra undantag från hemvistkravet i 11 § lagen om svenskt medborgarskap för barn mellan 15 och 18 år vid självständig naturalisation.		
Lagrum:	• 7 § första stycket, 11 § och 12 § första stycket 3 lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap		
Rättsfall:	• MIG 2019:26		

REFERAT

WA är irakisk medborgare och beviljades i mars 2018 permanent uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning till sin far. Han kom till Sverige den 2 september 2018. Hans far blev svensk medborgare 2019.

WA ansökte om svenskt medborgarskap genom sina vårdnadshavare i januari 2020, när han var femton år. Migrationsverket avslog ansökan den 13 mars 2020. Som skäl för beslutet angavs bl.a. följande. För självständig naturalisation av barn över femton år har i praxis som regel krävts att barnet haft hemvist i Sverige sedan tre år. WA har vistats i Sverige i ca ett år och sex månader. Migrationsverket bedömer att detta är en alltför kort tid för att han redan nu ska kunna tas upp till svensk medborgare.

WA överklagade Migrationsverkets beslut till Förvaltningsrätten i Malmö, migrationsdomstolen. Migrationsdomstolen (2020-09-08, ordförande Werth) undanröjde beslutet och återförvisade målet till Migrationsverket för prövning av om vissa andra krav för svenskt medborgarskap var uppfyllda. Migrationsdomstolen förde fram bl.a. följande. Av förarbetena framgår att för barn mellan femton och arton år ställs enligt praxis i regel krav på hemvist sedan tre år vid självständig naturalisation. I förarbetena anges inte något mål- eller ärendenummer eller motsvarande som gör att den praxis som det hänvisas till kan identifieras. I tidigare förarbeten anges i stället att avgörande för bedömningen är den faktiska samhörigheten mellan barnet och föräldern. Migrationsdomstolen anser att en generell tidsgräns på tre års hemvist i Sverige inte bör ställas upp och att det inte heller finns stöd för att en sådan tidsgräns skulle göra sig gällande från just femton års ålder. I stället ska en individuell och sammantagen bedömning av omständigheterna i målet göras. WA är nu sexton år gammal och har varit bosatt i Sverige i två år. Han bor tillsammans med sina föräldrar och hans far är svensk medborgare. Det har inte kommit fram något som ger skäl att ifrågasätta samhörigheten mellan WA och fadern. Mot bakgrund av det och hans ålder och hemvisttid i Sverige anser migrationsdomstolen att han uppfyller hemvistkravet.

Migrationsverket överklagade domen och yrkade att Migrationsöverdomstolen skulle fastställa Migrationsverkets beslut och förde fram bl.a. följande. Det finns inte någon absolut rätt att beviljas svenskt medborgarskap genom naturalisation även om sökanden uppfyller kraven i 11 § lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap (medborgarskapslagen). Beslutsmyndigheten har en diskretionär prövningsrätt och kan uppställa ytterligare förutsättningar för ett bifallsbeslut. Det är även möjligt att medge undantag från kraven i 11 §. Undantag kan enligt 12 § första stycket 3 medborgarskapslagen göras om det finns särskilda skäl. Enligt Migrationsverket ska undantag medges restriktivt och inte slentrianmässigt eftersom det krävs särskilda skäl. Vid självständig naturalisation kan undantag från åldersvillkoret medges om någon av barnets biologiska föräldrar är svensk medborgare och har den rättsliga vårdnaden om barnet. Detta är uppfyllt i målet. När det gäller undantag från kravet på fem års hemvist i Sverige anser Migrationsverket att det krävs minst tre års hemvist här för att undantag överhuvudtaget ska kunna medges. Detta ställningstagande baserar Migrationsverket på att det i förarbeten, praxis och doktrin uttalas att högre krav på hemvist ställs på barn i åldersspannet femton till arton år än på yngre barn, för vilka det helt går att göra avsteg från hemvistkravet. Denna praxis synes vara vedertagen, även om det är svårt att härleda hur den har uppkommit. Propositionsuttalanden måste ges stor tyngd när de aktuella bestämmelserna ska tolkas. Det borde saknas utrymme för att göra mer generösa avsteg från hemvistkravet än som kommit till uttryck i förarbetena.

WA har genom sina vårdnadshavare förelagts att svara på överklagandet men har inte gjort det.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2021-06-23, Fridström, Fries, referent och L Axelsson / föredragande Engblom Strucke), yttrade:

1. Det som målet gäller

Frågan i målet är om WA som är sjutton år ska medges dispens från kravet på fem års hemvist i Sverige vid prövning av hans ansökan om svenskt medborgarskap.

2. Gällande rätt

2.1 Bestämmelser

Det svenska medborgarskapet är ett rättsligt förhållande mellan medborgaren och staten och det står för samhörighet med Sverige (1 § medborgarskapslagen).

Förvärv av svenskt medborgarskap efter ansökan, s.k. naturalisation, regleras i 11–13 §§ medborgarskapslagen. I 11 § anges under vilka förutsättningar en utlänning efter ansökan kan beviljas svenskt medborgarskap. Dessa är att utlänningen har styrkt sin identitet, fyllt arton år, har permanent uppehållstillstånd i Sverige, har hemvist här i landet sedan fem år om denne är utomnordisk medborgare och inte statslös eller flykting samt haft och kan förväntas komma att ha ett hederligt levnadssätt.

Om kraven i 11 § inte är uppfyllda får sökanden ändå naturaliseras, bl.a. om det annars finns särskilda skäl till det, s.k. dispens (12 § första stycket 3 medborgarskapslagen).

Förvärv av svenskt medborgarskap genom anmälan regleras i 6–10 §§ medborgarskapslagen. Ett barn som inte har svenskt medborgarskap förvärvar sådant genom anmälan av den eller dem som har vårdnaden om barnet, om barnet har permanent uppehållstillstånd i Sverige och hemvist här i landet sedan tre år, eller om barnet är statslöst, två år (7 § första stycket medborgarskapslagen).

2.2 Förarbeten

Naturalisation innebär att en utlänning under vissa givna förutsättningar beviljas svenskt medborgarskap. Det finns inte någon absolut rätt att beviljas svenskt medborgarskap även om sökanden i och för sig uppfyller kraven för naturalisation. (Prop. 1975/76:136 s. 34.) Det är i stället en exklusiv rätt för staten att, efter en diskretionär prövning inom ramen för en rimlig tolkning av medborgarskapslagstiftningen, avgöra om en person bör tas upp till svensk medborgare eller inte (prop. 1997/98:178 s. 15).

Kravet på en viss tids hemvist i Sverige ger framför allt uttryck för tanken att en person ska känna till svenska förhållanden och vara en del av det svenska samhället. Individens anses då ha en sådan samhörighet med Sverige att han eller hon som huvudregel ska kunna bli svensk medborgare. (Prop. 2013/14:143 s. 12 och 13.)

För självständig naturalisation av barn under femton år ställs normalt inget krav på viss hemvisttid, förutsatt att någon av föräldrarna är svensk medborgare. För barn mellan femton och arton år ställs enligt praxis i regel krav på hemvist sedan tre år. (Prop. 1999/2000:147 s. 33.)

Bestämmelsen om förvärv av svenskt medborgarskap genom anmälan i 7 § medborgarskapslagen infördes i samband med att den nu gällande medborgarskapslagen trädde i kraft 2001. Vid införandet krävdes för förvärv av medborgarskap att barnet haft hemvist i Sverige sedan minst fem år. Den 1 april 2015 ändrades kravet till tre år. Som skäl för sänkningen fördes bl.a. följande fram i förarbetena. Som huvudregel är hemvistkravet för medborgarskapsförvärv genom anmälan enligt paragrafen detsamma som för naturalisering av vuxna. Barn som växer upp i Sverige kan dock i allmänhet efter en kortare tid än fem år förväntas ha en sådan samhörighet med landet att de bör kunna bli svenska medborgare. Detta gäller särskilt barn som är födda i Sverige eller som har bott här sedan låg ålder. En hemvisttid om tre år framstår som en lämplig huvudregel. (Prop. 2013/14:143 s. 22.)

3. Migrationsöverdomstolens bedömning

För förvärv av svenskt medborgarskap genom naturalisation krävs enligt huvudregeln fem års hemvist i Sverige. Dispens kan medges från det kravet om det finns särskilda skäl. Migrationsöverdomstolen konstaterar att det i förarbetena till medborgarskapslagen uttalas att det för självständig naturalisation av barn mellan femton och arton år enligt praxis i regel ställs krav på tre års hemvist (prop. 1999/2000:147 s. 33).

Förutom efter ansökan om medborgarskap genom naturalisation enligt 11 § medborgarskapslagen kan svenskt medborgarskap förvärvas genom bl.a. anmälan enligt 7 § samma lag. Migrationsöverdomstolen anser att det finns skäl att beakta de hänsyn till barns integration som ligger till grund för lagstiftningen om anmälan enligt 7 § även vid prövningen enligt 12 § medborgarskapslagen (jfr MIG 2019:26). Lagstiftaren har ansett att tre års hemvist framstår som en lämplig huvudregel i anmälningsfallen.

Mot denna bakgrund bör ett krav på tre års hemvist vara en lämplig riktlinje för självständig naturalisation av barn mellan femton och arton år.

Den bedömning som görs i naturalisationsärenden ska utgå från de förhållanden som råder vid prövningstillfället i respektive instans (se bl.a. MIG 2019:26). WA reste in i Sverige den 2 september 2018 efter att ha beviljats permanent uppehållstillstånd på grund av anknytning till sin far, som är svensk medborgare. Han har alltså i dagsläget haft hemvist i Sverige i ca två år och nio månader. Eftersom WA ännu inte har vistats i Sverige i tre år ska han inte medges undantag från hemvistkravet. Han kan därmed inte beviljas svenskt medborgarskap. Av detta följer att Migrationsverket hade grund för sitt beslut att avslå hans ansökan om medborgarskap. Överklagandet ska därför bifallas på så sätt att migrationsdomstolens dom ska upphävas.

Migrationsdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen bifaller överklagandet och upphäver migrationsdomstolens dom.

Sökord:

Litteratur: Prop. 1975/76:136 s. 34; prop. 1997/98:178 s. 15; prop.1999/2000:147 s. 33; prop. 2013/14:143 s. 12, 13 och 22
